

Kuusela Kirsti

(1924-2013)

Syrjäkylän tytöstä Vastavirran akaksi Kulttuurisihteeri Kirsti Kuusela 85 vuotta 16.5.2009

Kirsti Annikki Kuusela syntyi 16.5.1924 maanviljelijäperheeseen Orimattilassa. Sota keskeytti koulunkäynnin. Hän aloitti 1940 pikkulottana omaa maanpuolustustyötään, joka jatkui lottana sotasairaalassa, ilmavalvonnan puhelinkeskuksessa, Orimattilan suojeluskunnan toimistonhoitajana ja lopuksi kotiuttamistoimistossa 31.5.1945 saakka. Rauhan tultua Kirsti Kuusela jatkoi työtään Orimattilassa 4. maanlunastuslautakunnan toimistoapulaisena ja kartanpiirtäjänä 31.10.1948 asti.

Kirsti Kuusela avioitui metsäteknikko Olavi Kuuselan kanssa. Pariskunta muutti Vihtiin 6.12.1950. Perheeseen syntyi kaksi poikaa vuosikymmenen alussa. Vasta kun he aloittivat koulunkäynnin, hakeutui äitikin töihin. Kirsti Kuusela jäi leskeksi 1983.

Vihdin kunta palkkasi Kirsti Kuuselan 15.8.1960 alkaen silloisen keskustoimiston kanslistiksi. Lisäksi hän toimi vuosien vierissä toimistosihteerinä, koulutoimiston toimistonhoitajana ja sen ohella kulttuurilautakunnan sihteerinä vuodesta 1974. Kulttuurityö vei lopuksi niin suuren osan hänen työajastaan, että hänet nimitettiin tilapäiseksi kulttuurisihteeriksi 1.11.1980 alkaen. Nimike muuttui 1.5.1983 kulttuuriohjaajaksi ja vuoden 1987 alusta kulttuurisihteeriksi. Kirsti Kuusela siirtyi eläkkeelle toukokuussa 1987.

Suomessa kunnallista kulttuuritoimintaa suunniteltiin useita vuosia 1970-luvulla, kulttuuritoimen kokeilu aloitettiin Saarijärven ja Kinnulan kunnissa sekä Jyväskylän maalaiskunnassa. Aino Mansikkaviita ja Kirsti Kuusela kävivät tutustumassa Saarijärven kulttuuritoimintakokeiluun. Sen seurauksena tarmokkaat naiset saivat aikaan kulttuurilautakunnan perustamisen Vihtiin jo ennen varsinaisen kulttuuritoimintalain (1974) tuloa. Toiminta alkoi vuoden 1974 alussa. Lautakunnan puheenjohtajana oli agronomi Helmi-Briitta Lajunen ja sihteerinä kuten yllä mainittiin Kirsti Kuusela.

Kirsti Kuuselalla on ollut kyltymätön tiedon halu: 1970- ja 1980 -luvulla hän osallistui vuosittain useampaan seminaariin, kursseille, opintomatkoille sekä opiskeli Vaasan, Tampereen ja Turun kesäyliopistoissa. Yhteispohjoismainen kulttuuritoiminta kiinnosti häntä, Vänlek-toiminta sekä Norden- yhdistys. Myös kotiseutupäivät eri puolilla Suomea alkoivat kiinnostaa häntä. Kaiken oppimansa hän toi työnsä kautta vihtiläisille, jotka saivat kokea, että heillä oli keskuudessa ”rouva Selistä”, jonka ympärillä puhalsivat uudet tuulet.

Kirsti Kuuselan luontaiset organisatoriset kyvyt tulivat käyttöön, kun hän alkoi luoda kulttuurijärjestöverkostoa Vihtiin. Paikalliset järjestöt luettelotiin, houkuteltiin tekemään yhteistyötä, tiedottamaan toimistaan. Järjestöjen avustusjärjestelmä organisoitiin, kansalaisopiston

kanssa suunniteltiin yhteisiä luentosarjoja, mm. ”Järjestöt esiin”- ja Opaskurssi. Tarkastettiin seura- ja työväentalot (yhteensä 12), jaettiin avustuksia talojen kunnostamiseen, järjestettiin teatterimatkoja, n. 8-10 kertaa vuodessa, aloitettiin konserttitoiminta, teatteri- ja lausuntaillat, järjestettiin tapahtumia eri kyliin ja yhteistyötä nuorisotoimen kanssa (nuorison taidetapahtumat) sekä kotiseututyön koulutusta opettajille ja harrastajille. Itsenäisyysjuhlien puhujiksi hän sai nimekkäitä henkilöitä Matti Kuusi, Reijo Wilenius, Pekka Lounela, Päiviö Tommila, Kai Korte jne.

Kolmipäiväiset Vihdin päivät alkoivat Kirsti Kuuselan ja kumppaneiden masinoimana 1975. Kesäjuhille osallistujia oli 1977 noin 5 000. Yhdistykset olivat mukana vapaaehtoisin voimin.

Rakennuskulttuurikeräys järjestettiin Vihdissä 1977. Mukana olivat Museovirasto, Vihti-Seura ja Vihdin kulttuuritoimi (= Kirsti Kuusela). Tutkimus valmistui vuoden 1978 alussa ja käsitti 600-700 rakennusta. Kirsti Kuusela toimitti tutkimuksen perusteella kirjan ”Vihdin kunnan kulttuurihistorialliset rakennukset ja alueet”. Kirja oli ensimmäinen laatuaan Suomessa.

Kulttuurisihteeri halusi järjestää myös taidenäyttelyitä kuntalaisille, vaikka varsinaiset galleriatilat vielä puuttuivatkin. Henrik Tikkasen ja Inari Krohnin töitä oli esillä mm. kunnantalon aulassa. Galleria Pictorin siemen kylvettiin. Alpo ja Nina Sailon Olkkalan vanhassa päärakennuksessa evakossa olleelle veistoskokoelmalle kunnostettiin tilat vanhaan Niuhalan kansakouluun vuonna 1978. Samalla pelastettiin purku-uhalta kouluvanhus, joka nykyisin toimii Seija Rustholkarhun ateljeetilana, museon evakko näyttelyiden ja vaihtuvien näyttelyiden tiloina.

Myös kylätoiminta kiinnosti Kirsti Kuusela: Selin ja Jokikunnan kylät olivat mukana valtakunnallisessa kokeilussa. Selki oli kylätoiminnan kokeilukylänä ja Kirsti Kuusela sen puheenjohtajana viisi vuotta. Nykyisin kylissä pidetään toimintaa luonnollisena kylää yhdistävänä tekijänä.

Vihdin identiteetin kehittäminen ja käyttäminen kunnan tunnetuksi tekemisessä, on ollut Kirsti Kuuselan elämäntyössä kantava voima. Ei ihme, että hän myös innolla oli mukana järjestämässä ja laatimassa Vihdin museon toiminnan perustaa, ns. nelikantasopimusta. Kirsti Kuuselan helpotus oli suuri, kun paikkakunnan oma, museoammatillisesti hoidettu museo avattiin 1988. Samana vuonna aloitti toimintansa myös Vihdin rakennuskulttuurisäätiö, joka oli hakenut toimintamallinsa Vanhan Rauman säätiöltä. Alkujaan Kirsti Kuusela, insinööri Markku Puumala ja rakennusmestari Jorma Merisalo olivat laatineet jo 1983 aloitteen, jossa ehdotettiin korjausohjelman laatimista kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kunnostamiseksi. Tämän aloitteen pohjalta rakennuskulttuurisäätiö sai alkunsa. Säätiön perustajajäseniksi tulivat Vihdin kunta, Vihdin seurakunta, Vihti-Seura ja Elli ja Artturi Hiidenheimon säätiö. Kirsti Kuusela piti luentoja vihtiläisistä vanhoista taloista eri yhteyksissä, järjesti näyttelyitä ja valokuvasi n. 3 000 diaa, jotka on talletettu Vihdin museoon.

Mistä muusta Kirsti Kuusela muistetaan – Vihdin kesäteatterin esityspaikan siirtämisestä Kourlan myllyltä Kirkkoniemeen, useiden kirjojen toimittajana, esim Vihtiläisiä luntterlukui, yhtenä skandaalinkäryisen Vihti-pelin tekijöistä, Vihrin Opas –jutuista sekä ennen kaikkea kantaaottavana pakinoitsijana (Syrjäkylän tyttö Vihdin Uutisissa) ja teräväsanaisena kolumnistina Luoteis-Uusimaassa (Vastavirran akka) aina vuoteen 2005 asti. Nimimerkin muutos tapahtui 1980-90 – lukujen vaihteessa, jolloin kulttuuri-ilmaston lämmin kausi oli viilentymässä ja herkkävaistoinen kulttuurin moniottelija vaistosi sen.

Näyttää siltä, että Kirsti Kuusela on pitkän elämänsä aikana ehtinyt oman selkiläisen kotipuutarhansa lisäksi istuttaa ja hoitaa Vihdissä sellaisen kulttuuripuun, josta ei edelleenkään

oksia eikä tuoreutta puutu.

Kirsti Kuusela voi vain onnitella hänen saavutuksistaan Vihdin kunnan ensimmäisenä kulttuurityöntekijänä, hänen jättämänsä aukkoa on edelleen vaikea täyttää.

Teksti: Pirkko Aurell. Ilmestynyt Luoteis-Uusimaassa 15.5.2009